



เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

ประชาธิปไตยกับเสรีภาพการชุมนุม

จัดทำโดย นายกนกศักดิ์ ปิ่นแสง

รหัส 1

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 5

วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประชาธิปไตยกับการเสรีภาพการชุมนุม

ชื่อ นายกนกศักดิ์ ปิ่นแสง¹

บทคัดย่อ

สาระสังเขป

ระบอบประชาธิปไตยประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนเป็นระบอบการเมืองที่ให้ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปบริหารและตัดสินใจแทนตนเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนมอบอำนาจอธิปไตยให้ผู้แทนที่เขาเลือกตั้งเข้าไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งของรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวแทนโดยมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งที่แน่นอน ซึ่งเกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่าเมื่ออาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลมากขึ้น ซึ่งมีความยุ่งยากที่จะจัดให้ประชาชนทุกคนมาร่วมประชุมเพื่อลงประชามติในการบริหารประเทศเนื่องจากข้อจำกัดในสถานที่ประชุม ดังนั้นในปัจจุบันการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยผู้แทนจึงถือกำเนิดขึ้นและมีบทบาทที่นิยมอย่างแพร่หลายภายใต้หลักการที่สำคัญ คือเป็นการปกครองที่รับรู้การใช้อำนาจประชาธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองว่า ราษฎรเท่านั้นเป็นผู้ใช้อำนาจ แต่ราษฎรได้ตั้งผู้แทนขึ้นเพื่อใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน ซึ่งระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทางผู้แทนนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของทฤษฎีว่าด้วย “รัฐ” กล่าวคือ การปกครองโดยระบบผู้แทนนั้นประชาชนเป็นผู้ปกครองแต่ประชาชนทั้งหมดมิได้มาร่วมหารือและตัดสินใจด้วยตนเอง ดังนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานความคิดทางการเมืองโดยอยู่ในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยอ้อมซึ่งการปกครองนี้เรียกว่า “อำนาจอธิปไตยมาจากประชาชน”

เมื่อมีประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน และผู้แทนไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ทำสัญญาประชาคมไว้กับประชาชน ประชาชนย่อมมีสิทธิที่ตามทวงถามสัญญาประชาคมที่ผู้แทนให้ไว้ ซึ่งการทวงถามของประชาชนอาจเป็นการประท้วง หรือการชุมนุม ซึ่งการชุมนุมของประชาชนในที่สาธารณะย่อมต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยประชาชนมีสิทธิที่จะแสดงออกโดยการชุมนุมตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ การแสดงออกโดยการชุมนุมในที่สาธารณะต้องไม่ไปละเมิดกฎหมายหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมหรือบุคคลอื่น แต่ที่ผ่านมาของสังคมไทย มีการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มีชุมนุมในที่สาธารณะ และมีคนจำนวนมากเข้ามาร่วมการชุมนุม ซึ่งมีการละเมิดกฎหมาย และตีความการใช้สิทธิตามระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญว่าถูกต้อง เช่น การชุมนุมในที่สาธารณะของกลุ่มคนเสื้อแดง กลุ่มคนเสื้อเหลือง และกลุ่ม กปปส. ได้อ้างการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ และการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง กลุ่มคนเสื้อเหลือง และกลุ่ม กปปส. ได้มีการละเมิดกฎหมาย มีการยึดสถานที่ราชการ มีการปิดถนนสาธารณะ ยึดสนามบิน ชัดขวางการเลือกตั้ง มีการเผาสถานที่ราชการ และเผาสถานที่เอกชน เป็นต้น

¹ กรรมการและประธานกรรมการบริหาร บมจ.ดับบลิวพีเอ็นเนอร์ยี.

ซึ่งทำให้การชุมนุมเกิดการสูญเสียในชีวิต สูญเสียทรัพย์สิน สูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศ การชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง กลุ่มคนเสื้อเหลือง และกลุ่ม กปปส. นั้น ยังไม่มีพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ทำให้การชุมนุมในที่สาธารณะไม่มีกฎหมายคุ้มครอง การใช้สิทธิต่างของผู้ชุมนุมในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นการชุมนุมที่ไร้การควบคุม

นิยามศัพท์

คนเสื้อแดง หมายถึง แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (ชื่อย่อ: นปช.; อังกฤษ: United Front of Democracy Against Dictatorship; UDD)

คนเสื้อเหลือง หมายถึง พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (อังกฤษ: People's Alliance for Democracy, PAD)

กปปส. หมายถึง คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ภาษาอังกฤษใช้ชื่อว่า People's Democratic Reform Committee, แปลตามตัวอักษร คณะกรรมการประชาชนปฏิรูปประชาธิปไตย, ย่อ: PDRC)

บทนำ

แนวความคิดในระบอบประชาธิปไตย

ในระบอบประชาธิปไตยในระบบสากลต้องยึดหลักให้สิทธิกับประชาชนในการเลือกผู้ปกครองของตน และผู้ใต้ปกครองต้องมีสิทธิและเสรีภาพในการออกเสียงเพราะถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตย (Theory Sovereignty)

อำนาจอธิปไตยคือ อำนาจซึ่งแสดงความเป็นใหญ่ความเป็นอิสระความไม่ขึ้นแก่ใครหรือต้องเชื่อฟังคำสั่ง คำบัญชาของผู้ใดที่เหนือตนโดยปราศจากความยินยอมของตนอำนาจอธิปไตยนี้ในทางกฎหมายมหาชน ถือเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นอำนาจที่แสดงความเป็นเจ้าของประเทศ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ก็มักมีปัญหาขึ้นว่า แล้วใครจะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจอธิปไตยนี้เป็นของใคร²

อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Sovereignty of people)

รูสโซ (Jean Jacques Rousseau 1712 – 1778) เห็นว่า การเกิดความยินยอมพร้อมใจกันของมนุษย์ไม่ใช่กำลัง การที่มนุษย์ทุกคนยินยอมมารวมเป็นสังคมนั้น ก่อให้เกิดสัญญาประชาคมขึ้นสัญญานี้เป็นสัญญาที่สมาชิกแต่ละคนทำสัญญากับคนอื่น ๆ ทุกคนว่า “เราทุกคนจะยอมมอบร่างกายและอำนาจทุกอย่างที่มีอยู่ร่วมกันภายใต้อำนาจสูงสุดของเจตนารมณ์ร่วมกันของสังคม และเราก็จะได้รับส่วนในฐานที่เป็นสมาชิกที่แยกจากกันมิได้ของส่วนรวม ผู้เข้าร่วมแต่ละคนรวมกันทุกคนไม่ใช่กับใครคนใดคนหนึ่ง โดยนัยนี้เขาผู้นั้นไม่ต้องเชื่อฟังใครนอกจากตัวเอง และยังคงมีเสรีภาพเหมือนเมื่อก่อน” รัฐชาติปิตัยของรูสโซ ได้แก่ เจตนารมณ์ร่วมกันของปวงชนทั้งมวล ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของสังคม ไม่ใช่ของปัจเจกชนแต่ละคน ดังนั้นเจตนารมณ์ร่วมกันนี้จึงอาจแตกต่างจากประโยชน์ส่วนบุคคลของสมาชิกแต่ละคนได้ แต่เป็นเจตนารมณ์สูงสุด

สัญญาประชาคมนี ก่อให้เกิดผลตามความเห็นรูสโซ คือ ประการแรก ร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินได้รับความคุ้มครองจากสังคมร่วมกัน ประการที่สอง เจตนารมณ์ร่วมกันของสังคมนี เป็นเจตนารมณ์ของสังคม ไม่ใช่ของบุคคลหรือกลุ่มคน รูสโซจึงสรุปว่า แต่ละคนรวมกันทุกคนเป็นหนึ่ง และเชื่อฟังตนเอง ดังนั้นเจตนารมณ์ร่วมกัน จึงสูงสุดและไม่มีทางขัดกับประโยชน์ของสมาชิกแต่ละคนได้ ลักษณะของเจตนารมณ์ร่วมกันของสังคมในทัศนะรูสโซมีดังต่อไปนี้

ประการแรก เป็นสิ่งที่ละเมิดมิได้ ลบล้างมิได้ โอนมิได้ แบ่งแยกมิได้ และไม่สิ้นสูญเสื่อมคลาย “เจตนารมณ์ร่วมกันเป็นสิ่งที่เที่ยงตรง และนำไปสู่สาธารณประโยชน์เสมอ” และรูสโซเน้นว่าต้องแยกเจตนารมณ์ร่วมกันออกจากเจตนารมณ์เอกชนี เพราะเป็นไปไม่ได้ที่ทุกคนจะมีความเห็นตรงกัน แต่เราต้องให้ความสำคัญกับเสียงทุกเสียง เพียงแต่ว่าเสียงข้างมากย่อมแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ร่วมกันอย่างแท้จริง และรูสโซก็สมมติทฤษฎีว่า

² มานิตย์ จุมปา,(2548),คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540),พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม. หน้า 17.

ด้วยอำนาจอธิปไตยของประชาชนแต่ละคนขึ้นว่า “สมมติว่ารัฐประกอบด้วยคนหมื่นคน สมาชิกแต่ละคนของรัฐย่อมมีส่วนหนึ่งในหมื่นของอำนาจอธิปไตย เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตยนี้ ต้องนับทุกส่วนรวมกันเข้ามาทั้งหมด”

รุสโซ้อ้างว่า สังคมภายหลังที่มีสัญญาประชาคม จะเป็นสังคมที่มีอิสระ เสรีภาพ เพราะแต่ละคนยอมสละเสรีภาพให้ทุกคน และมีผลเท่ากับตนเองเชื่อฟังตนเองโดยยอมอยู่ใต้เจตนารมณ์ร่วมกันเสรีภาพที่เกิดขึ้นใหม่นี้ไม่ใช่เสรีภาพตามธรรมชาติ แต่เป็นเสรีภาพที่จะมีส่วนร่วมก่อให้เกิดเจตนารมณ์ร่วมกันของปวงชนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

โดยนัยนี้ประชาชนจะมีผู้ปกครองหรือหัวหน้า แต่ไม่ใช่ นายและเมื่อใดที่คนแต่ละคนประสงค์จะให้เจตนารมณ์ของตนเองเป็นใหญ่ เมื่อนั้นเท่ากับคนๆ นั้น ชัดแย้งโดยตรงกับเจตนารมณ์ร่วมกันนอกจากนั้น สังคมที่เกิดจากสัญญานี้ รุสโซื่อยืนยันว่าเป็นสังคมที่เสมอภาค เท่าเทียมกันหมดเพราะแต่ละคนสละสิทธิเสรีภาพให้ทุกคน จึงเท่ากับตนได้รับเท่ากับสิ่งที่ตนสละ ฉะนั้นสมาชิกแต่ละคนของสังคมจึงต้องมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย³

สำหรับทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมาย รุสโซ่เห็นว่า ในสังคมธรรมชาติกฎหมายธรรมชาติทำให้มนุษย์ไม่ทำอันตรายคนอื่น แต่ในสังคมตามสัญญาใหม่เป็นกฎหมายที่ใช้เป็นกฎหมาย ซึ่งจะเป็นกฎหมายได้ก็จะต้องมาจากเจตนารมณ์ร่วมกันของปวงชนเท่านั้น และเมื่อกฎหมายเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ร่วมกันของปวงชนแล้วกฎหมายเหล่านั้นจึงจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของคนแต่ละคนได้

แนวคิดของรุสโซ่ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายธรรมชาติมา แต่รุสโซ่ไปไกลกว่าตรงที่เป็นผู้ก่อตั้งทฤษฎีสัญญาประชาคมให้เป็นที่มาของ “อำนาจอธิปไตยของปวงชน” เพราะรุสโซ่ปฏิเสธการ “โอน” เจตนารมณ์ร่วมกันที่ประชาชนแต่ละคนแสดงออกไปให้ผู้แทนในทัศนะของรุสโซ่นั้น ผู้แทนเป็นเพียง “กรรมการ” ที่ประชาชนตั้งขึ้นเท่านั้น รุสโซื่อยืนยันว่าเพื่อให้เกิดเจตนารมณ์ร่วมกันจริงๆ จะต้องไม่มีองค์กรใดมาคั่นกลางระหว่างการแสดงเจตนารมณ์โดยปวงชนโดยตรงกับเจตนารมณ์ที่แสดงออกจากทฤษฎีนี้จะเห็นได้ว่า ประชาธิปไตยโดยตรงโดยประชาชนเท่านั้น ที่รุสโซ่ให้ความสำคัญการออกกฎหมายโดยเจตนารมณ์ร่วมกันของรุสโซ่มี 2 วิธี คือ ประชาชนออกเอง หรือมีผู้เสนอแล้วให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติ (referendum) จากข้อเสนอนี้ รุสโซ่ได้ยกตัวอย่างกรีกโบราณและสวิตเซอร์แลนด์ที่เขาไปอาศัยอยู่ โดยเหตุที่รุสโซ่ให้ความสำคัญกับ “เจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชน” ที่แสดงออกโดยประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา 44 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”⁴

³ บวรศักดิ์ อูวรรณโณ,(2547),กฎหมายมหาชน เล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่างๆ, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.หน้า 67-68.

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 44.

วิเคราะห์

จะเห็นได้ว่า แนวคิดของรัสเซียได้รับอิทธิพลจากกฎหมายธรรมชาติ แต่รัสเซียไปไกลกว่าตรงที่เป็นผู้ก่อตั้งทฤษฎีสัญญาประชาคมให้เป็นที่มาของ “อำนาจอธิปไตยของปวงชน” เพราะรัสเซียปฏิเสธการ “โอน” เจตนาารมณ์ร่วมกันที่ประชาชนแต่ละคนแสดงออกไปให้ผู้แทนในทัศนะของรัสเซีย นั่น ผู้แทนเป็นเพียง “กรรมการ” ที่ประชาชนตั้งขึ้นเท่านั้น รัสเซียยืนยันว่าเพื่อให้เกิดเจตนาารมณ์ร่วมกันจริงๆ จะต้องไม่มีองค์กรใดมาคั่นกลางระหว่างการแสดงเจตนาารมณ์โดยปวงชนโดยตรงกับเจตนาารมณ์ที่แสดงออกจากทฤษฎีนี้ จะเห็นได้ว่า ประชาธิปไตยโดยตรงโดยประชาชนเท่านั้น ที่รัสเซียให้ความสำคัญการออกกฎหมายโดยเจตนาารมณ์ร่วมกันของรัสเซียมี 2 วิธี คือ ประชาชนออกเอง หรือมีผู้เสนอแล้วให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติ (referendum) จากข้อเสนอนี้ รัสเซียได้ยกตัวอย่าง กรีกโบราณและสวิตเซอร์แลนด์ที่เขาไปอาศัยอยู่ โดยเหตุที่รัสเซียให้ความสำคัญกับ “เจตนาารมณ์ร่วมกันของประชาชน” ที่แสดงออกโดยประชาชน การแสดงออกของประชาชนนั้นอาจเป็นการแสดงออกโดยการเลือกตั้งตัวแทนหรือผู้แทนของตน แต่บางครั้งการที่ผู้แทนได้รับเลือกจากประชาชน ก็ไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าจะทำตามเจตนาารมณ์ของประชาชนที่เลือกเขาเข้าไป ผู้แทนไม่ได้ทำตามสัญญาประชาคม ทำให้ประชาชนต้องใช้สิทธิการแสดงออกโดยการประท้วง การชุมนุม เป็นต้น การชุมนุม ถือได้ว่าเป็นการแสดงออกของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ ได้ให้สิทธิของประชาชน ได้ให้โอกาสประชาชนในการชุมนุม และประชาชนมีสิทธิการชุมนุมภายใต้รัฐธรรมนูญ

สิทธิเสรีภาพการชุมนุมในที่สาธารณะของประชาชนไทยมีบัญญัติในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ในเจตนาารมณ์ของกฎหมายต้องการให้มีการชุมนุมโดยสงบ ต้องไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม ประชาชนสามารถชุมนุมได้เสรีตามที่ต้องการ แต่การชุมนุมที่ผ่านมานั้นได้มีฝ่ายการเมืองเข้ามาเป็นผู้สนับสนุนการชุมนุมของประชาชนแต่ละฝ่ายซึ่ง ทำให้มีการละเมิดกฎหมายหลายฉบับ การบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมารัฐ ซึ่งรัฐได้ใช้กฎหมายเท่าที่สิทธิเสรีภาพการชุมนุมในที่สาธารณะ

1. กฎหมายดูแลความมั่นคงสงบเรียบร้อย
 - 1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540-2550
 - 1.2 พระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
 - 1.3 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547
 - 1.4 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
 - 1.5 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530
 - 1.6 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียม พ.ศ. 2490
 - 1.7 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551
 - 1.8 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
 - 1.9 พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457
 - 1.10 แนวทางปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ

มวลชนคนเสื้อแดงเป็นฐานเสียงขนาดใหญ่มีมวลชนจำนวนมาก การชุมนุมแต่ละครั้งจะมีประชาชนคนเสื้อแดงมารวมตัวกันจำนวนมาก

กลุ่มที่ 2 การชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (อังกฤษ: People's Alliance for Democracy, PAD)⁶ หรือเรียกว่า กลุ่มพันธมิตรกู้ชาติ หรือ กลุ่มคนเสื้อเหลือง เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญในช่วง พ.ศ. 2548-2552 โดยเป็นการรวมตัวจากหลายองค์กรทั่วประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ภายใต้จุดประสงค์ในการขับไล่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และแสดงความต้องการให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนอย่างเปิดเผย ซึ่งจะเห็นได้ว่าคนเสื้อเหลืองถือได้ว่าเป็นฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนเสื้อเหลือง ได้มีการปิดสนามบิน ยึดสถานที่ราชการ เช่น ยึดทำเนียบรัฐบาล เป็นต้น มีการปิดถนน สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนละเมิดกฎหมายหลายฉบับ และถือได้ว่าเป็นการชุมนุมที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยทั่วไปเหมือนกับการชุมนุมของคนเสื้อแดง

กลุ่มที่ 3 การชุมนุมของ กปปส. มีชื่อเต็มว่า คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ภาษาอังกฤษใช้ชื่อว่า People's Democratic Reform Committee, แปลตามตัวอักษร คณะกรรมการประชาชนปฏิรูปประชาธิปไตย, ย่อ: PDRC)⁷ ซึ่งจะเห็นได้ว่า กปปส.เป็นการรวมตัวของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ที่รวมกลุ่มกันเป็น กปปส. และถือได้ว่าพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้สนับสนุนการชุมนุมของมวลชน กปปส. แม้มีการปฏิเสธจากพรรคประชาธิปัตย์ว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชุมนุมของ กปปส. ก็ตาม การชุมนุมของ กปปส. มีการชุมนุมปิดถนน ยึดสถานที่ราชการ ขัดขวางการเลือกตั้ง ทำให้เห็นว่าการชุมนุมของ กปปส. นั้น ได้สร้างความเดือดร้อน สร้างความไม่สงบให้เกิดในสังคมเช่นเดียวกับการชุมนุมของ นปช. และการชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย การเมืองประชาชนทั่วไปกลับสร้างความเดือดร้อนไปทั่ว ด้วยการชุมนุมที่ละเมิดกฎหมาย เช่น การปิดถนน การยึดสถานที่ราชการ การเผาศูนย์การค้า เป็นต้น ทำให้ต้องมีการบัญญัติกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการชุมนุมในที่สาธารณะโดยเฉพาะ

จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 กลุ่มประท้วง เป็นกลุ่มที่มีพรรคการเมืองต่างๆ ให้การสนับสนุนและเป็นการใช้สิทธิที่ตนมีตามรัฐธรรมนูญเกินส่วน ทำให้สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนและสังคมส่วนใหญ่โดยรวม

การใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการชุมนุมในที่สาธารณะมีปัญหาเมื่อไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะมาจัดการกับการชุมนุมของประชาชน เจ้าหน้าที่ต่างก็ใช้กฎหมายคนละฉบับเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนทางการใช้กฎหมาย แต่เมื่อมีพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 การใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนไทยที่ผ่านมา ก่อนจะมีพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 จึงเป็นการใช้ตามรัฐธรรมนูญที่ตีความเข้าข้างตนเอง เพื่อยุติการ

⁶ พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%9B%E0%B8%AA>

⁷ กปปส.วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%9B%E0%B8%AA>

ชุมนุมและผลจึงตกมาที่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบมีการฟ้องร้องนำคดีขึ้นสู่ศาลมาก ก่อให้เกิดกระแสการไม่เข้าใจในสิทธิเสรีภาพการปฏิบัติการของประชาชนชาวไทยที่ต้องการใช้สิทธิเสรีภาพการชุมนุมในที่สาธารณะในปัจจุบัน

ระบอบประชาธิปไตย มีเจตนารมณ์ให้ประชาชนมีการใช้สิทธิการแสดงออกการชุมนุม แต่การใช้สิทธิต้องไม่กระทบสิทธิผู้อื่นและการชุมนุมที่ผ่านมาได้มีการตีความทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแบบผิดๆ ตีความเข้าข้างตนเอง ทำให้มีการชุมนุมแบบผิดกฎหมาย ซึ่งสร้างความสูญเสียชีวิต สูญเสียทรัพย์สิน และสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ

สรุป

ในระบบประชาธิปไตยในระบบสากลต้องยึดหลักให้สิทธิกับประชาชนในการเลือกผู้ปกครองของตนและผู้ใต้ปกครองต้องมีสิทธิและเสรีภาพในการออกเสียงเพราะถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตย (Theory Sovereignty)

อำนาจอธิปไตยคือ อำนาจซึ่งแสดงความเป็นใหญ่ความเป็นอิสระความไม่ขึ้นแก่ใครหรือต้องเชื่อฟังคำสั่ง คำบัญชาของผู้ใดที่เหนือตนโดยปราศจากความยินยอมของตนอำนาจอธิปไตยนี้ในทางกฎหมายมหาชนถือว่าเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นอำนาจที่แสดงความเป็นเจ้าของประเทศ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ก็มิมีปัญหาขึ้นว่า แล้วใครจะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย หรืออำนาจอธิปไตยนี้เป็นของใคร

อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Sovereignty of people)

รุสโซ (Jean Jacques Rousseau 1712 - 1778) เห็นว่า การเกิดความยินยอมพร้อมใจกันของมนุษย์ ไม่ใช่กำลัง การที่มนุษย์ทุกคนยินยอมมารวมเป็นสังคมนั้น ก่อให้เกิดสัญญาประชาคมขึ้น สัญญานี้เป็นสัญญาที่สมาชิกแต่ละคนทำสัญญากับคนอื่นๆ ทุกคนว่า “เราทุกคนจะยอมมอบร่างกายและอำนาจทุกอย่างที่มีอยู่ร่วมกันภายใต้อำนาจสูงสุดของเจตนารมณ์ร่วมกันของสังคม และเราก็จะได้รับส่วนในฐานะที่เป็นสมาชิกที่แยกจากกันมิได้ของส่วนรวม ผู้เข้าร่วมแต่ละคนรวมกันทุกคนไม่เข้ากับใครคนใดคนหนึ่ง โดยนัยนี้เขาผู้นั้นไม่ต้องเชื่อฟังใครนอกจากตัวเอง และยังคงมีเสรีภาพเหมือนเมื่อก่อน” รัฐธรรมนูญรุสโซ ได้แก่ เจตนารมณ์ร่วมกันของปวงชนทั้งมวล ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของสังคม ไม่ใช่ของปัจเจกชนแต่ละคน ดังนั้นเจตนารมณ์ร่วมกันนี้จึงอาจแตกต่างจากประโยชน์ส่วนบุคคลของสมาชิกแต่ละคนได้ แต่เป็นเจตนารมณ์สูงสุด

สัญญาประชาคมนี ก่อให้เกิดผลตามความเห็นรุสโซ คือ ประการแรก ร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินได้รับความคุ้มครองจากสังคมร่วมกัน ประการที่สอง เจตนารมณ์ร่วมกันของสังคมนี เป็นเจตนารมณ์ของสังคม ไม่ใช่ของบุคคลหรือกลุ่มคน รุสโซจึงสรุปว่า แต่ละคนรวมกันทุกคนเป็นหนึ่ง และเชื่อฟังตนเอง ดังนั้น เจตนารมณ์ร่วมกัน จึงสูงสุดและไม่มีทางขัดกับประโยชน์ของสมาชิกแต่ละคนได้ ลักษณะของเจตนารมณ์ร่วมกันของสังคม

ระบอบประชาธิปไตย มีการใช้สิทธิการแสดงออกการชุมนุม แต่การใช้สิทธิต้องไม่กระทบสิทธิผู้อื่นและการชุมนุมที่ผ่านมาได้มีการตีความทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแบบผิดๆ ตีความเข้าข้างตนเอง ทำให้มีการชุมนุมแบบผิดกฎหมาย ซึ่งสร้างความสูญเสียชีวิต สูญเสียทรัพย์สิน และสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 44 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” สิทธิเสรีภาพการชุมนุมในที่สาธารณะของประชาชนไทยมีบัญญัติในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ในเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้มีการชุมนุมโดยสงบ ต้องไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม ประชาชนสามารถชุมนุมได้เสรีตามที่ต้องการ แต่การชุมนุมที่ผ่านมานั้นได้มีฝ่ายการเมืองเข้ามาเป็นผู้สนับสนุนการชุมนุมของประชาชนแต่ละฝ่ายซึ่ง ทำให้มีการละเมิดกฎหมายหลายฉบับ การบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมาของรัฐ ซึ่งรัฐได้ใช้กฎหมายเท่าที่สิทธิเสรีภาพการชุมนุมในที่สาธารณะ

ที่ผ่านมาและถือได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยในการประท้วงรัฐบาลหรือการชุมนุมในที่สาธารณะมีการประท้วงของกลุ่ม 3 กลุ่ม และเป็นกลุ่มที่มีพรรคการเมืองต่างๆ ให้การสนับสนุนและเป็นการใช้สิทธิที่ตนมีตามรัฐธรรมนูญเกินส่วน ทำให้สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมส่วนใหญ่โดยรวม

การใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการชุมนุมในที่สาธารณะมีปัญหาเมื่อไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะมาจัดการกับการชุมนุมของประชาชน เจ้าหน้าที่ต่างก็ใช้กฎหมายคนละฉบับเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนทางการใช้กฎหมาย แต่เมื่อมีพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 การใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนไทยที่ผ่านมา ก่อนจะมีพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 จึงเป็นการใช้ตามรัฐธรรมนูญที่ตีความเข้าข้างตนเอง เพื่อยุติการชุมนุมและผลจึงตกมาที่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบมีการฟ้องร้องนำคดีขึ้นสู่ศาลมาก ก่อให้เกิดกระแสการไม่เข้าใจในสิทธิเสรีภาพการปฏิบัติการของประชาชนชาวไทย ที่ต้องการใช้สิทธิเสรีภาพการชุมนุมในที่สาธารณะในปัจจุบัน

ระบอบประชาธิปไตยมีเจตนารมณ์ให้ใช้สิทธิการแสดงออกการชุมนุม แต่การใช้สิทธิต้องไม่กระทบสิทธิผู้อื่นและการชุมนุมที่ผ่านมามีการตีความทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแบบผิดๆ ตีความเข้าข้างตนเอง ทำให้มีการชุมนุมแบบผิดกฎหมาย ซึ่งสร้างความสูญเสียชีวิต สูญเสียทรัพย์สิน และสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ

โดยขอยกตัวอย่างเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2560 ที่ผ่านมา ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อ่านคำพิพากษาคดีหมายเลขดำ ที่ อม. 2/2558 ระหว่างโจทก์ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ กับพวก ร่วมกันสลายการชุมนุมและมีผู้บาดเจ็บและถึงแก่ความตายอันเป็นความผิดฐานร่วมกันเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 และมาตรา 83 ซึ่งศาลวินิจฉัยลักษณะของการชุมนุมโดยไม่สงบว่า การที่ผู้ชุมนุมปิดล้อมรัฐสภา โดยปิดล้อมประตูเข้าออกไว้ทุกด้านถือเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่และมีได้เป็นการชุมนุมที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ การที่กลุ่มผู้ชุมนุมได้กลับมาปิดล้อมรัฐสภาเป็นเหตุให้คณะรัฐมนตรี สมาชิกรัฐสภา และเจ้าหน้าที่รัฐสภาไม่สามารถออกมาจากรัฐสภาได้ มีการปลุกระดมผู้ชุมนุมและจะบุกเข้ามาข้างในรัฐสภา จึงมิใช่เป็นการชุมนุมโดยสงบและเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่เปิดทางช่วยเหลือผู้ติดอยู่ในรัฐสภา

บรรณานุกรม

มานิตย์ จุมปา,(2548),คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540),พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์นิติธรรม.

บวรศักดิ์ อวรรณโณ,(2547),กฎหมายมหาชน เล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุค

ต่างๆ, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558